

Akademik Öz-yeterlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Öz-yeterlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16491>

Özet

Akademik Öz-yeterlik Ölçeği, Mehmet Kandemir tarafından 2010 yılında yüksek lisans tezi kapsamında, öğrencilerin akademik görevleri başarıyla tamamlama ve zorluklarla başa çıkma konusundaki inanç düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, toplamda 19 maddeden oluşmakta ve öğrencilerin akademik performanslarına yönelik kişisel yeterlilik algısını değerlendirmektedir. Ölçek, üç farklı alt boyutta yapılandırılmıştır ve 5'li Likert Ölçeği formatında derecelendirilmektedir.

Yapılan psikometrik analizler, ölçeğin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı (.92) oldukça yüksektir, bu da ölçeğin akademik bağlamda öz-yeterlik algısını ölçmede sağlam bir araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Akademik Öz-yeterlik, **Öz-yeterlik**, Ölçek Geliştirme, Akademik Başarı, Akademik Erteleme, Psikometrik Özellikler, Üniversite Öğrencileri.

Yazarlar

Mehmet Kandemir

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin akademik bağlamda sergiledikleri başarı inançları ve yeterlilik algılarını belirlemektir. Ölçek, akademik zorluklar karşısında gösterilen direnci, çabayı ve planlama becerilerine olan inancı ölçerek, öğrencinin akademik motivasyonunun bilişsel temelini ortaya çıkarmayı hedefler.

Kandemir'in (2010) çalışmasında bu ölçek, öğrencilerin **akademik erteleme** davranışlarını açıklayan bir modelin parçası olarak kullanılmıştır. Bu nedenle, ölçek özellikle erteleme davranışının altında yatan öz-yeterlik eksikliğini veya yüksekliğini tespit etmede önemli bir rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçek, sosyal bilişsel teori çerçevesinde tanımlanan **öz-yeterlik** yapısını akademik alana özgü olarak ölçmektedir. Akademik Öz-yeterlik, bireyin belirli akademik görevleri başarıyla yerine getirme yeteneğine dair sahip olduğu yargı veya inançtır. Bu yapı, 19 madde ve üç temel alt boyut aracılığıyla değerlendirilir:

Akademik Sorunlarla Başa Çıkma (11 Madde): Akademik zorluklar karşısında sükunetini koruma, çözüm becerilerine güvenme ve engelleri aşılabileceğine dair kişisel inanç.

Akademik Çabalar (4 Madde): Derslerle ilgili çabalarında (ödev, proje, sınav hazırları) karşılaşılan sorunları başlıca olarak çözebilme ve gerekli çabayı gösterebilme inancı.

Akademik Planlama (4 Madde): Ödev veya proje hazırlama gibi akademik görevleri zorlayıcı veya ağırlı bir durum olarak görmeme, görevleri etkili bir şekilde organize edebilme inancı.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen analizlerde, verilerin faktör analizine uygunluğu **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** katsayısı ve Barlett Küresellik Testi ile değerlendirilmiştir. **KMO katsayısı** değeri .93 olarak belirlenmiştir. Bu değer, sosyo-psikolojik çabalarında nadiren görülen, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Barlett testi sonuçları ($\chi^2=3810.52$, $p<0.001$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu anlamlılık, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin faktör çökümü için uygun olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğunu teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **Cronbach alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin bütünü için elde edilen güvenilirlik katsayısı .92 olup, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları da kabul edilebilir düzeydedir:

Akademik Sorunlarla Başa Çıkma (Birinci Faktör): .90

Akademik Çabalar (İkinci Faktör): .78

Akademik Planlama (Üçüncü Faktör): .77

Madde-toplam korelasyonları .36 ile .67 arasında değişmektedir. Bu değerler, maddelerin kendi alt boyutları içindeki genel yapıyı temsil etme yeteneğinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde yapılan açılımlı faktör analizi (AFA) sonucunda, 19 madde üç temel faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler, akademik öz-yeterliliğin temel bileşenlerini temsil etmektedir. Faktör yapısının netliği, yüksek **KMO** değeri ile desteklenmektedir.

Faktörler, ölçek maddelerinin içerikleri dikkate alınarak sırasıyla Akademik Sorunlarla Başa Çıkma, Akademik Çabalar ve Akademik Planlama olarak adlandırılmıştır. Bu yapı, akademik

öz-yeterli?in sadece sonuç odaklı? ba?ar?y? de?il, ayn? zamanda sürece yönelik ba?a ç?kma ve planlama becerilerine olan inanc? da kapsam???n? göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: 5'li Likert Ölçeği. Derecelendirme, 1=kesinlikle katılm?yorum'dan 5=kesinlikle katılm?yorum'a kadar uzanmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinlik (Tezin yapıld??? popülasyon ba?lam?nda, genellikle 18-30 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen yüksek lisans tezi örneklemeden oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Uygulama süresi kısadır ve bireysel veya grup olarak uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlik, Akademik Ba?ar?, Faktör Analizi, Erteleme Davran???, Psikometri, Güvenirlik, KMO Katsay?s?, Yüksekö?retim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut de?il.

İletişim E-posta Adresi: mkandemir.tr@gmail.com

Yazma Adresi: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara (Orijinal çal??ma adresi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçeğin geliştirildiği yıl **2010**'dur. Ölçek, akademik bir çal??ma (yüksek lisans tezi) kapsamında geliştirilmiştir. Akademik ve ara?tırma amaçlı? kullanımlar için genellikle izin alınması gerekmektedir.

Ölçeğin kullanım izni ve olası ücret bilgisi için sorumlu yazar Mehmet Kandemir ile iletişime

geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Kandemir, M. (2010). *Akademik erteleme davranışın?n? aç?klayıcı bir model* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı burada indirilebilir: akademik-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf

Akademik Öz-yeterlik Ölçeği Maddeleri

Ölçek toplamda 19 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Aşağıda alt boyutlar ve bu boyutları temsil eden örnek maddeler listelenmiştir:

Akademik Sorunlarla Başa Çıkma (11 M): Zorluklarla başa çıkma becerilerime güvendiğim için, akademik zorluklarla karşılaşırken?mda sükunetli?im? koruyabilirim.

Akademik Çabalar (4 m): Derslerimle ilgili çabalarımda (ödev / proje hazırlama, sınavlara hazırlanma, vb) bir sorunla karşılaşırken?mda, sorunları kendi başıma çözeceğime inanırım.

Akademik Planlama (4 m): Ödev ya da proje hazırlama, benim için zor bir durum olduğunu düşünmem.